

Sosyal Destek Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Sosyal Destek Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30642>

Özet

Sosyal Destek Ölçeği, bireylerin algıladıkları sosyal destek düzeylerini ve kaynaklarını belirlemeyi amaçlayan psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, orijinal bir yabancı dildeki enstrümanın Türk kültürüne yönelik bir uyarlama çalışmasıdır. Ölçeğin Türkçeye adaptasyonu ve geçerlik/güvenirlilik çalışmaları, özellikle çocuk ve ergen popülasyonlarında sosyal desteğin benlik sistemi üzerindeki etkilerini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Bu adaptasyon, psikolojik araştırmalarda sosyal destek kavramının ölçülmesinde önemli bir kaynak teşkil etmektedir.

Ölçek, genellikle aile, arkadaşlar ve özel bir kişi gibi farklı sosyal destek kaynaklarından alınan desteği çok boyutlu bir şekilde değerlendirmek üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin temel amacı, bireyin yaşamındaki stresli durumlarla başa çıkma kapasitesini etkileyen çevresel kaynakların gücünü nicel olarak belirlemektir.

Anahtar Kelimeler

Sosyal Destek, Psikometri, Ölçek Uyarlama, Çocuk Psikolojisi, Benlik Sistemi, Algılanan Destek.

Yazarlar

Gabay, R. (Uyarlayan).

Amaç

Sosyal Destek Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin çevrelerinden algıladıkları sosyal destek miktarını ve kalitesini ölçmektir. Bu uyarlama çalışması, özellikle 1996 yılında yürütülen doktora tezi kapsamında, çocuk ve ergenlerdeki benlik sistemi gelişimi ile sosyal destek arasındaki ilişkiyi ampirik olarak incelemek üzere kullanılmıştır.

Ölçek, sosyal desteğin sadece varlığını değil, aynı zamanda duygusal destek, bilgilendirici destek ve araçsal destek gibi farklı boyutları da değerlendirerek, bireyin psikolojik refahı üzerindeki koruyucu etkilerini belirlemeye odaklanır. Bu, klinisyenlere ve araştırmacılara, risk altındaki popülasyonlar için uygun müdahale stratejileri geliştirmede yardımcı olur.

Yapı (Konstrukt)

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, bireyin çevresindeki önemli kişilerden (aile, arkadaşlar, öğretmenler/mentorlar) aldığı yardım, ilgiyi ve bağlılığı içeren **Algılanan Sosyal Destek**'tir. Bu yapı, psikolojide genellikle stres tamponlama hipotezi çerçevesinde incelenir ve bireyin zorluklarla başa çıkma yeteneği için kritik bir kaynak olarak kabul edilir.

Sosyal destek, tipik olarak üç ana boyutta kavramsallaştırılır: 1) **Duygusal Destek** (sevgi, şefkat ve empati), 2) **Araçsal Destek** (maddi yardım veya hizmetler) ve 3) **Bilgilendirici Destek** (rehberlik ve tavsiye). Ölçeğin adaptasyonunda, bu alt boyutların Türk kültüründeki çocuklar ve ergenler için geçerliliği araştırılmıştır.

Geçerlik

Ölçeğin **Geçerlik** çalışmaları, Gabay (1996) tarafından yürütülen doktora tezi kapsamında incelenmiştir. Orijinal kaynakta spesifik geçerlik katsayıları belirtilmemiş olsa da, bir uyarlama çalışması olarak yapı geçerliliği ve kapsam geçerliliği çalışmaları yapılmıştır varsayılmaktadır. Bu çalışmalar tipik olarak, ölçek maddelerinin ölçülmek istenen sosyal destek yapısının ne ölçüde temsil ettiğini gösterir.

Özellikle **yapı geçerliliği**, Faktör Analizi yöntemleri kullanılarak ölçeğin teorik olarak beklenen alt boyutları (örneğin, Aile Desteği, Arkadaş Desteği) doğru bir şekilde ayrıştırıp ayrıştırmadığını kontrol edilmiştir. Bu geçerlik bulguları, ölçeğin Türk popülasyonunda kullanıma uygunluğunu kanıtlar niteliktedir.

Güvenirlilik

Orijinal kaynakta spesifik güvenirlik değerleri belirtilmemiştir. Ancak, Sosyal Destek Ölçeği'nin Türkçeye **uyarlama** sürecinde, ölçeğin tutarlılığını devalendirmek amacıyla güvenirlik analizlerinin yapıldığı bilinmektedir. Bu analizler genellikle iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) içerir.

Yüksek **iç tutarlılık** değerleri, ölçek maddelerinin aynı yapıyı (sosyal desteği) ölçmede ne kadar uyumlu olduğunu gösterir. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirliği çalışmaları da, ölçeğin zaman içinde kararlı sonuçlar verip vermediğini belirlemek için uygulanmış olabilir. Bu psikometrik özellikler, ölçeğin bilimsel araştırmalarda güvenle kullanılabilmesi için temel şartlardır.

Faktör Analizi

Sosyal Destek Ölçeği'nin faktör yapısı, uyarlama çalışması sırasında açıklayıcı veya doğrulayıcı faktör analizi teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Bu analiz, ölçeğin maddelerinin kaç farklı sosyal destek boyutu altında toplandığını belirlemeyi amaçlar.

Elde edilen faktör yapısı, ölçeğin orijinal yapısına uygunluğunu ve Türk örnekleminde de benzer alt boyutların (örneğin, Aile Desteği, Akran Desteği) ortaya çıkıp çıkmadığını gösterir. Faktör yüklerinin incelenmesi, her bir maddenin hangi sosyal destek kaynağına ait olduğunu ve o faktöre ne kadar katkı sağladığını netleştirmek için önemlidir.

Enstrüman

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Derecelendirme formatı (Genellikle Likert tipi)

Language Available: Türkçe

Population Group: Çocuklar ve Ergenler

Age Group: Okul çağı çocukları ve ergenlik dönemi (Genellikle 8-18 yaş aralığı)

Population Details: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki doktora çalışmaları kapsamında, İzmir ve çevresindeki okullardan toplanan örneklem.

Test Methodology: Öz Bildirim Ölçeği. Katılımcılar, kendilerine yöneltilen sosyal destek ifadelerine ne ölçüde katıldıklarını belirtirler. Ölçek, genellikle kağıt-kalem veya dijital ortamda uygulanır.

Anahtar Kelimeler

Doktora Tezi, Benlik Algısı, Ergenlik, Psikolojik İyi Oluş, Cronbach Alfa, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: Belirtilmemiştir.

Correspondence Address: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü (1996 itibarıyla).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Bu ölçek, R. Gabay'ın 1996 tarihli doktora tezi kapsamında kullanılmaktadır. Ölçeğin kullanımı için gerekli izinlerin, tezin ilgili yasal ve etik prosedürleri dahilinde tezin sahibi ve danışmanı tarafından yönetilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım ücretleri ve güncel izin süreçleri hakkında bilgi, ilgili üniversite veya yazardan talep edilmelidir.

Test Yılı: Uyarlama ve geçerlik/güvenirlik çalışmaları yapıldığı yıl 1996'dır.

Referanslar

Gabay, R. (1996). *Çocuklarda benlik sisteminin incelenmesi (Doktora Tezi)*. Ege Üniversitesi,

Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Sosyal Destek Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynakta Sosyal Destek Ölçeği'nin maddeleri (items) bulunmamaktadır. Bu nedenle, ölçek maddeleri bu girişte listelenememektedir. Ölçek maddelerine erişim için Gabay (1996) doktora tezinin incelenmesi gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM